

EERSTE KAMER DER STATEN-GENERAAL

Zitting 1971-1972

Nr. 79a

MEMORIE VAN ANTWOORD NAAR AANLEIDING
VAN HET VOORLOPIG VERSLAG van de vaste
Commissie voor de Hoge Colleges van Staat en Alge-
mene Zaken omtrent het ontwerp van wet tot verande-
ring in de Grondwet, strekkende tot het doen vervallen
van artikel 185 van de Grondwet onder opnemng van
een additioneel artikel. (Ingezonden 25 januari 1972.)

De ondergetekenden hebben met genoegen kennis genomen van de verklaring van de fracties van de K.V.P., de V.V.D. en D'66, dat zij zich met de inhoud van het onderhavige wetsvoorstel kunnen verenigen, alsmede van de waardering van de fracties van de K.V.P. en van de P.v.d.A. voor de door de derde ondergetekende bij de beraadslaging in de Tweede Kamer gedane toezegging inzake een studie omtrent de aspecten van een subsidieregeling.

Zij hebben voorts kennis genomen van de mededeling, dat in de K.V.P.-fractie genuanceerde inzichten bestaan aangaande de vraag, of de komende wettelijke voorziening een afkoopregeling dan wel een subsidieregeling dient in te houden, alsmede van het voorbehoud van de leden der fractie van de P.v.d.A.

De ondergetekenden spreken de hoop uit, dat de door de leden van de fractie van de C.H.U. gesignaleerde verbeteringen sedert de behandeling van het onderwerp in eerste lezing tot gevolg zullen hebben, dat deze fractie thans haar goedkeuring aan het ontwerp niet wil onthouden.

Met betrekking tot de stelling van deze leden, dat het rapport van een commissie ter bestudering van subsidiemogelijkheden pas na minstens twee jaar zal kunnen verschijnen, merken de ondergetekenden op dat de resultaten van deze studie inderdaad niet eerder verwacht mogen worden.

Tegenover de hier aan het woord zijnde leden, die hun bij de eerste lezing uitgesproken mening handhaafden, dat de deconstitutionalisering uitgesteld zou kunnen worden tot over enkele jaren alle mogelijkheden en de consequenties daarvan bekend zijn, houden de ondergetekenden staande, dat deze weg niet bewandeld dient te worden. Wanneer de deconstitutionalisering thans niet tot stand zou komen, zou deze pas na de verkiezingen van 1975 gerealiseerd kunnen worden.

Eerst dan zou een wettelijke regeling tot afwikkeling van de in artikel 185 van de Grondwet bedoelde rechten mogelijk zijn. De ondergetekenden menen, dat aldus een onnodig tijdverlies zou worden geleden. Zij achten het gewenst, dat zo enigszins mogelijk reeds in deze kabinetsperiode een wettelijke regeling tot stand komt. Daarvoor dient thans in de Grondwet de weg te worden vrijgemaakt. Aangezien het voorgestelde additionele artikel over de inhoud van de te treffen regeling nog niets vastlegt en artikel 185 handhaaft totdat de nieuwe regeling er is, behoeft met de beslissing om artikel 185 uit de Grondwet te verwijderen niet gewacht te worden tot meer inzicht in de mogelijkheden van een wettelijke regeling zou zijn verkregen.

Naar aanleiding van het betoog van sommige leden van de fractie van de A.R.P., dat zij met reserve tegenover dit wetsontwerp stonden en dat zij het juist achtten dat de wetgever, aangezien het hier een zeer gevoelige materie betreft, de uit-

keringen aan de kerkgenootschappen destijds met een grondwettelijke waarborg had omringd, wijzen de ondergetekenden op de in brede kring gebleken overeenstemming over de wenselijkheid van deconstitutionalisering ter zake. Ten aanzien van hetgeen de aan het woord zijnde leden vervolgens stelden, nl. dat ook zij – althans voorlopig – van mening waren dat het onjuist zou zijn de bedoelde grondwettelijke waarborg op te heffen voordat zekerheid zal zijn verkregen over de wijze waarop men de uitkeringen definitief wil regelen, merken de ondergetekenden op, dat door het overbrengen van het in artikel 185 der Grondwet bepaalde naar de additionele artikelen de grondwettelijke regeling zoals die thans geldt van kracht zal blijven totdat een wettelijke regeling tot stand is gekomen. Zekerheid omtrent de inhoud van die regeling zal pas bestaan, nadat zij door de beide Kamers is aanvaard.

De ondergetekenden betreuren, dat de fractie van de S.G.P. het blijkens het voorlopig verslag niet geraden acht aan dit wetsontwerp steun te verlenen. Ook de ondergetekenden zijn van oordeel, dat de aan de orde zijnde grondwettelijk verankerde rechten niet geschonden behoren te worden. Bij een wettelijke afkoop van deze rechten, zoals de Regering voor ogen staat, zal van een zodanige schending ook geen sprake zijn. Dit voornemen leidt echter niet tot de conclusie dat tegelijk met dit wetsontwerp een voorontwerp van wet zou moeten worden overgelegd, waarin de door de Regering beoogde regeling zou zijn opgenomen. Een dergelijk voorontwerp zou, zoals gezegd, niet de door de fractie, hier aan het woord, begerde zekerheid kunnen verschaffen.

De ondergetekenden, ingaande op het betoog van deze fractie dat bedoelde onzekerheid te meer klemmt omdat voor een eventuele wettelijke regeling inzake afkoop geen versterkte meerderheid is voorgeschreven, zijn evenals het vorige kabinet van oordeel, dat voor het stellen van de eis van een versterkte meerderheid een zeer bijzondere reden moet bestaan, welke ten aanzien van het aan de orde zijnde onderwerp niet aanwezig is. Bij andere regelingen op het gebied van de financiële betrekkingen tussen het Rijk en de kerken is evenmin sprake van enige bijzondere eis voor hun totstandkoming.

De aan het woord zijnde fractie stelde voorts, dat er te meer reden is artikel 185 der Grondwet niet te doen vervallen voordat de definitieve regeling bekend is, aangezien in aanmerking moet worden genomen, dat ondanks de inflatie er jarenlang geen bijstelling van de uitkeringen heeft plaatsgevonden. De ondergetekenden wijzen er andermaal op, dat de grondwettelijke bepaling als additioneel artikel gehandhaafd blijft totdat de wettelijke regeling, die ervoor in de plaats zal treden, tot stand is gekomen. Voor het aspect van een bijstelling van de uitkeringen is de overbrenging van artikel 185 van de Grondwet naar de additionele artikelen niet relevant.

De redenen waarom de Regering niet heeft willen voldoen aan het verzoek de behandeling van het onderhavige wetsontwerp uit te stellen zijn door de tweede ondergetekende uitvoerig uiteengezet bij de openbare beraadslaging in de Tweede Kamer (*Handelingen* 1971–1972, blz. 1811, rechterkolom, 1812 en 1954). De ondergetekenden menen naar deze uiteenzetting te mogen verwijzen en thans te kunnen volstaan met de opmerking, dat zij hun door de fractie van de S.G.P. betreurde standpunt handhaven.

Ten slotte verheugt het de ondergetekenden, dat de fractie van de P.S.P., blijkens haar verwijzing naar de behandeling van dit onderwerp in eerste lezing, ook thans het standpunt inneemt, dat de weg naar afkoop van de op artikel 185 berustende rechten geëffend dient te worden door de schrapping van dit artikel.

*De Vice-Minister-President,
Minister van Algemene Zaken a.i.,*

R. J. NELISSEN.

De Minister van Binnenlandse Zaken,

W. J. GEERTSEMA.

De Staatssecretaris van Financiën,

VAN DER STEE.